

ต่อศักดิ์ โชติมงคล

“ไม่คิดจะชนะบุหรืนอก แต่ต้องรักษาตลาด”

ศรภิบุหรืของไทย ที่ดูแลโดยโรงงานยาสูบ ภายใต้กระทรวงการคลัง เป็นอีกหนึ่งอุตสาหกรรมที่จะได้รับผลกระทบจากการเปิดเศรษฐกิจประชาคมอาเซียนในปี 2558 โรงงานยาสูบเปิดทรศนะถึงการ “ตั้งรับ” และสู้กับการรุกของทุนข้ามชาติในอุตสาหกรรมและธุรกิจในอนาคต “ประชาชาติธุรกิจ” ได้โอกาสสัมภาษณ์ “ต่อศักดิ์ โชติมงคล” ผู้อำนวยการยาสูบ โรงงานยาสูบ กระทรวงการคลัง ถึงสถานการณ์ศรภิบุหรืในไทย และการตั้งรับของอุตสาหกรรมในอนาคต

● สถานการณ์ศรภิบุหรืไทย

ปี 2555 บุหรืไทยมีส่วนครองตลาด 76% ไม่รวมบุหรืที่หนีภาษีและบุหรืมวนเองอีก 24% คือบุหรืต่างชาติ ขณะนี้เรากำลังสู้กับกลุ่มทุนศรภิบุหรืขนาดใหญ่มากใหญ่ระดับโลก ทั้งฟิลลิป มอริส, บริติชอเมริกัน โทแบ็กโค และแจแปนนิส อินเตอร์เนชันแนล โทแบ็กโค ส่วนผลิตภัณฑ์ใหม่คือ บุหรื “Connect” ซองละ 54 บาท ลูกค้ำเป็นกลุ่มตลาดกลางและล่าง

3-4 ปีที่ผ่านมา นับแต่มีการลดภาษีการนำเข้าบุหรื ภายใต้ข้อตกลง AFTA มาอยู่ที่ 0% ระหว่าง 4 ประเทศ ได้แก่ ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย ไทย และสิงคโปร์ ทุนต่างชาติขนาดใหญ่ก็ย้ายเข้าไปอยู่ที่ฟิลิปปินส์ แล้วส่งสินค้าเข้ามาประเทศแถบนี้ เพื่อใช้โอกาสในการที่ไม่ต้องเสียภาษีนำเข้า

ที่ผ่านมา บุหรืต่างประเทศเติบโตมากตั้งแต่ปี 2535 และในปีเดียวกันนั้น โรงงานยาสูบประสบปัญหาเจอกลุ่มทุนใหม่เข้ามา และเผชิญกับการควบคุมการศรภิบุหรืในประเทศ นับแต่นั้นมากระทั่งปัจจุบันเป็นเวลา 25 ปี การเติบโตของผลิตภัณฑ์โรงงานยาสูบลดลงเฉลี่ยปีละ 1% จนถึงปัจจุบันก็ลดลงไปแล้ว 25% ส่วนบุหรืต่างประเทศโตเฉลี่ยปีละ 20-30%

นี่เป็นเพียงภาพสะท้อนเดียวของภาคอุตสาหกรรมใหญ่ไทยทั้งระบบในยุคการเปิดเสรีทุนและการค้าของเออีซี เราต้องหาทางแก้

● จะรับมือกับสถานการณ์อย่างไร

ต้องมองอย่างแท้จริงว่า การเปิดเสรีทุนและการค้าของเออีซีมีทั้งบวกและลบ แต่ปัญหาที่แท้จริงของการได้รับผลกระทบคือ โรงงานยาสูบกำลังสู้กับกลุ่มทุนต่างชาติที่ใหญ่มาก ๆ เรียกได้ว่าเทียบชั้นกันไม่ได้เลย กลุ่มทุนต่างชาติใหญ่ ๆ ระดับโลกขนาดนั้น มีกำไรมากกว่าวงประมาณประเทศเราก็คงได้

โรงงานยาสูบเป็นของรัฐ มีเงินทุน แต่ยังมีภาวะเบียดเบียนข้อจำกัด การตั้งงบประมาณต้องตั้งล่วงหน้า 2 ปี ซื้อมือถือใหม่ 1 ชิ้นใช้เวลารั้งถึง 3 ปี ตลาดเคลื่อนไปแล้ว เราจึงสู้ไม่ได้

ดังนั้น การแก้ไขภาวะเบียดเบียนที่เข้าข้างจึงเป็นจุดที่ต้องทำก่อนอื่น ต้องเกิดการรวมศูนย์หน่วยงานที่ช่วยเหลืออุตสาหกรรมในประเทศทุกสาขา ต้องบูรณาการงานจะได้รวดเร็วขึ้น

ตอนนี้ก็พูดไม่ได้ว่าเราแข่งกับกลุ่มทุนบุหรืต่างชาติ เพราะขนาดศรภิของเขาดิบโตเกินกว่าที่เราจะไปแข่ง เขาโตขึ้นเฉลี่ยกว่า 20% เราตามไม่ทันแล้ว หากเป็น 5-10% ยังพอเรียกได้ว่าแข่งขัน หน้าที่ขณะนี้คือรักษาตลาดเดิมให้แน่น พยายามขยายตลาดเพิ่ม เพื่อยันไม่ให้ต่างชาติ

เข้ามาถูกลดลงได้มากกว่าเดิม

ข้อเสียเปรียบที่ชัดเจนคือด้านภาษี เนื่องจากการนำเข้าวัตถุดิบของอุตสาหกรรมไทยยังต้องเสียภาษี แต่ผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปแล้วเสียภาษีที่ 0% ตามข้อตกลง AFTA จึงทำให้ต้นทุนสุทธิไทยกับต่างชาติต่างกัน เราจึงไปทางภาคครัวแล้ว และรัฐก็รับว่าจะแก้ไขให้

● สัดส่วนการเสียภาษีของบุหรี่ยุคใหม่

บุหรี่ยุคใหม่ต้องเสียภาษีสรรพสามิตอยู่ที่ 60-70% ของต้นทุน ต้องเสียภาษีที่เรียกว่า อบจ. ซึ่งต้องเสียให้แต่ละท้องถิ่นที่เราขาย ซองละ 2 บาท นอกจากนี้ยังต้องเสียภาษีสรรพสามิต ที่ต้องคูณ 2.5% ให้แก่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) และภาษีสรรพสามิต คูณ 1.5% ให้กับทีวีไทย หรือไทยพีบีเอส

ยังไม่นับภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีเงินได้ ซึ่งโรงงานยาสูบต้องเสียให้แก่ผู้ขายบุหรี่ยุคใหม่ รวมแล้ว 80% ของต้นทุนคือภาษีมูลค่าเพิ่ม 10% ของราคาขาย ส่วนอีก 10% คือค่าบริหารจัดการขายและการจัดการ

ภาษีเงินได้ที่เราต้องเสียให้ร้านค้าที่ขายบุหรี่ยุคใหม่ เป็นอีกตัวที่ทำให้ต้นทุนสุทธิไทยสูง นี่คือจุดอ่อน เมื่อมีต้นทุนภาษีสูงก็สู้ยากหน่อย

● มาตรการรับเอชไอวีและลดผลกระทบ

ตอนนี้โรงงานยาสูบมีแผนทั้งระยะสั้น กลาง และยาว เพื่อรองรับการรวมเป็นเอชไอวี ซึ่งเป็นนโยบายระดับรัฐบาล ต้องทำตั้งแต่วันนี้เพื่อสู้กันในอีก 3-5 ปีข้างหน้า มาตรการระยะสั้น คือ ผลิตสินค้าตัวใหม่ โดยเฉพาะในระดับพรีเมียม เพื่อขยายฐานลูกค้าเพิ่ม ขณะนี้เรามีแต่

ลูกค้าตลาดกลางและล่าง เราจึงควรมีผลิตภัณฑ์ในตลาดพรีเมียม เพื่อชะลอการเติบโตของบุหรี่ต่างชาติ ไม่ได้คิดจะชนะ แต่ต้องรักษาตลาด และขยายไปยังสินค้าพรีเมียม นอกจากนี้ต้องปรับปรุงรูปแบบของแพ็คเกจจิ้งให้ทันสมัย มีแบบซองแข็งด้วย ส่วนคุณภาพใบยาที่เก็บบ่มและจัดหากอดังมากขึ้น

มาตรการระยะกลาง คือ ในอีก 2-3 ปีข้างหน้าจะย้ายโรงงานสวนอุตสาหกรรมโรจนะ จ.อยุธยา

ส่วนมาตรการระยะยาว คือ ลดต้นทุนการผลิต โดยย้ายโรงงานผลิตไปอยู่ใกล้แหล่งปลูกใบยา ทางภาคเหนือของประเทศ หากเสร็จสิ้นคาดว่าจะผลิตเพิ่มได้อีก 15% ต่อปี ราว 35,000-37,000 ล้านมวน นอกจากนี้ยังสนับสนุนการออกไปรุกต่างประเทศเพิ่มขึ้น ทั้งกัมพูชา พม่า ลาว รวมทั้งบางส่วนของมาเลเซียและจีน

● ความคืบหน้าการออกไปรุกต่างประเทศ

เราตั้งคณะกรรมการทำงานรองรับการเปิดเอชไอวี และเรามีจุดแข็งคือ การทำงานของสำนักงานไร่ยาสูบ จึงเริ่มออกไปทำงานร่วมกับกัมพูชา ลาว พม่า ขณะนี้โครงการเข้าไปสำรวจที่เริ่มเป็นรูปเป็นร่างมากที่สุด อยู่ริมโขง ผังลาว โดยสนับสนุนให้ปลูกพันธุ์เบอร์เลย์ ที่เพิ่งเริ่มทำเป็นโครงการนำร่องเริ่มจาก 5-10 ไร่ โดยเจ้าหน้าที่เข้าไปพัฒนาบุคลากรของต่างชาติด้วย ส่วนในพม่าเริ่มเข้าไปสำรวจพื้นที่แล้ว โดยกำลังศึกษาเรื่องพันธุ์ใบยาที่เหมาะสม รวมถึงเครื่องมือ

ทั้งนี้ คาดว่าเวียดนามกับอินโดนีเซีย จะไม่ร่วมมือกับเราในเรื่องนี้ เนื่องจากต้องการปกป้องไม่ให้อุตสาหกรรมและธุรกิจบุหรี่ต่างชาติรุกเข้าไป

● การทำการตลาด ภายใต้ข้อจำกัดรัฐ

ไม่เห็นด้วยกับการโฆษณาทางทีวี แต่เราจะเน้นพัฒนาช่องทางเงินของประเทศ ซึ่งปัจจุบันเรามีร้านค้าในเครือข่ายเกือบจะใหญ่ที่สุดในประเทศ ร้านขายส่งหรือยี่สิบในระบอบอยู่ 273 ราย ร้านขายพ่วงหรือสาขาจำนวน 5,000 ราย ส่วนร้านขายปลีกอีก 500,000 ราย เครือข่ายทั้งหมดที่มีขนาดใหญ่พอที่จะกระจายสินค้าใหม่ หากมีระบบการจัดการที่ดี มั่นใจว่ามีทิศทางตลาดจากต่างประเทศได้แน่ แต่เราก็ต้องระวังกฎของรัฐบาล เพราะยังก็เป็นหน่วยงานของรัฐอยู่

ปัจจุบันโรงงานยาสูบส่งสินค้าให้แก่สาขาเท่านั้น แล้วร้านขายส่งก็จะกระจายสินค้าต่อเอง โดยมีเงินหมุนเวียนการกระจายสินค้าต่อปีอยู่ที่ 60,000 ล้านบาท รวมทั้งเครือข่าย 505,273 ราย เป็นเงินหมุนเวียนกว่า 200,000 ล้านบาท

โรงงานยาสูบไม่มีนโยบายสนับสนุนให้คนสูบบุหรี่ เลิกได้ยินดี แต่ถ้าเลิกไม่ได้ขอให้สูบบุหรี่ไทย มาตรการรณรงค์ไม่สูบบุหรี่ต้องทำทั้งระบบ ถ้าขึ้นราคาจะส่งผลให้มีบุหรี่ยุคใหม่มากขึ้น ขณะเดียวกันเส้นยา บุหรี่ยุคใหม่ที่ต้องมวนเองก็ขายดีขึ้น เพราะราคาถูกกว่า แต่ไม่ดีต่อสุขภาพผู้บริโภค มาตรการรณรงค์ไม่สูบบุหรี่ทำเฉพาะจุดไม่ได้